

Resan till Norrbyskär lördag 5 juni 2010.

Alla medresenärer, 43 stycken inställde sig punktligt klockan 09 00 utanför Mc Donalds denna soliga förmiddag i juni. Förväntningarna var stora hos många av oss och alla hoppades vi på en givande dag.

Margareta G. bjöd oss på litet hjärngympa under resan och lät oss fundera på ortnamn i Säbrå som hade fått underfundiga blandningar av bokstäver kors och tvärs. Några löste uppgiften snabbt och lätt och andra fick fundera en stund. Roligt hade vi och tack Margareta för det!

Vid framkomsten till Norrbyn där färjeläget låg hann vi med en kopp kaffe hastigt "nerklunkat" innan det var dags att stiga ombord på färjan.

Båtresan gick bra och ingen blev sjösjuk!

Väl framme på Stuguskär mötte guiden Maria oss med sitt tåg. Hon välkomnade oss med ett glatt humör och varma filtar och det var vi många som tackade för....

Hon berättade med inlevelse och engagemang om hur detta idealsamhälle kom till.

Norrbyskär är en ort på ögruppen Norrbyskären och ligger i landskapet Ångermanland men Umeå kommun. Där startade Mo och Domsjöes VD Frans Kempe 1895 ett ångdrivet sågverk, en sk ångsåg.

Han anställde arbetare och insåg att han måste bygga upp ett fungerande samhälle som kunde behålla och utveckla verksamheten för sina arbetstagare här ute till havs.

Han byggde bostäder som bestod av 2 rum och kök varav köket var så litet så ingen skulle behöva ligga där. Han byggde affär, skola och sjukvård och Norrbyskär har kallats "idealsamhället ute i havet".

Arbetarna gjordes beroende av företaget, men samtidigt var samhället ute på öarna långt före sin tid i flera avseenden. Alla fick fri bostad och i början av 1900-talet hade samtliga hem elektrisk belysning. Andra förmåner som åtta fåror upplöjt potatisland, ved, tillgång till tvättstuga och badhus.

Det fanns också en bagarstuga och en verkstad och sist men inte minst en välutvecklad skola för barnen.

Där skulle pojkar lära sig snickra och flickorna laga mat alltså en för den här tiden traditionell skolgång.

På ön fanns också sjuksköterska och barnmorska.

Frans Kempe var inte intresserad av fackföreningsrörelsen och erbjöd istället förmånliga villkor i pensions-, sjuk- och nödkassor.

Guiden Maria berättade om ett antal ungdomar som på ungdomars vis ville förändra samhället. Kempe fick veta deras åsikter och gav dem genast 2 alternativ. Stanna och sluta upp med dessa tankar, eller så blir ni avskedade! "Okej, då drar vi" tänkte dom! Det finns ju massor med arbete på fastlandet, trodde dom. Men Kempe hade informerat hela kustremsans sågverksdirektörer om dessa ungdomar och de fick inte ett endaste arbete!

Vad som hände dem senare berättar inte den här historien.

Mycket fanns det att vara nöjd med här ute men det fattades en kyrka.

Kempe ville ha en "egen" kyrka och församling på ön. Den fick inrymmas på 2-dra våningen i skolhuset och blev en kopia av församlingssalen i kyrkan på fastlandet.

Norrbyskären nådde sin höjdpunkt på 1920-talet, då närmare 1 400 personer arbetare och deras familjer var bosatta på ön.

Verksamheten började minska på 1930-talet men många och vackra var de skepp som kom från utlandet som t. ex. Australien för att lastas med sågade trävaror fvb. ut i världen.

1952 lades verksamheten på Norrbyskär definitivt ned. Idag finns inga året runt boende kvar på öarna.

På museet förevisades vi den så överskådliga modellen över samhället på 1920-talet samt fotografier och utställningar.

Därefter vidtog en efterlängtd buffé med allehanda godsaker allt från lax till rostbiff samt litet till!

En trevlig och angenäm lunch tillsammans med trevliga människor värmdes i den något svala maskinrummet.

Innan färjan skulle gå tillbaka till Norrbyn hann vi med litet shopping, promenader längs Långgrundsgatan samt njuta av de fantastiskt vackra fälten med gullvivor och förgätmigej.

Bussfärden mot Härnösand tog sig en avstickare till Olofsfors järnbruk där vi skådade bruket från bussfönstret.

Underhållning bjöds av Yngve som på sitt munspel spelade stämningsfullt och fint. Tack för det, Yngve!
Han berättade också om Höga Kustenbrons tillkomst och en snäll historia om ett dansant par.....

Vi var hemma i Öbacka vid 19 30-tiden och av applåderna till vår reseledare Ronny så var det många nöjda om än trötta resenärer som sökte sig hemåt i kvällen.

P.S. Ni kommer väl ihåg Trångtom? Det behövde väl knappast Daniel Westling säga till sin Victoria i alla fall, eller? D.S.

Hoppas jag kunnat glädja någon med mina minnesanteckningar och med det avslutar jag för nu och önskar Er alla en lååång och skön sommar!

Varma hälsningar

Rigmor

Ordförande Peter och vår researrangör Ronny.

Yngve satt ensam, här verkar han försjunken i tankar.

Nästan fullsatt i bussen.

Margareta och Märta verkar trivas.

Det här var så trevligt så jag åker med nästa år också.

Framme på Norrbyskär. Men var är guiden?

Tjänstemannabostäderna var byggda av tegel....

...och arbetarbostäderna av trä.

Modellen av Norrbyckär var imponerande.

Närbild av hyvleriet....

...och av sågverket.

Gatan med arbetarbostäder. Längst bort låg skolan med kyrksal på övervåningen.